

Ερευνητικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες στο Μουσείο Εκμαγείων κατά την τριετία 2010-2012

Θεοδοσία Στεφανίδου-Τιβερίου – Ναταλία Καζακίδη

Κατά την τριετία 2010-2012 αποπερατώθηκε η συγκρότηση των δύο φωτογραφικών αρχείων του Μουσείου Εκμαγείων, τα οποία περιλαμβάνουν φωτογραφίες ειδικών προδιαγραφών έργων γλυπτικής της κλασικής αρχαιότητας που φυλάσσονται στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Θεσσαλονίκης: του Αρχείου Γλυπτών (ΑΓΜΕ) και του Αρχείου Λίθινων Αντικειμένων (ΑΛΙΜΕ). Με τη σύσταση των δύο αυτών αρχείων, τα οποία διαθέτουν στο σύνολό τους περισσότερες από 7.000 φωτογραφίες, επιτεύχθηκε ένας από τους στόχους που τέθηκαν στις αρχές της δεκαετίας του 1990, δηλαδή η φωτογραφική και επιστημονική τεκμηρίωση των έργων γλυπτικής από το Αρχαιολογικό Μουσείο της Θεσσαλονίκης με σκοπό τη συστηματική δημοσίευσή τους υπό τη μορφή επιστημονικού καταλόγου.

Επιπλέον, το φθινόπωρο του 2012 δημοσιεύτηκε η συλλογή των πρωτότυπων αγγείων του Μουσείου Εκμαγείων στη σειρά *Corpus Vasorum Antiquorum*.

Κατά την τελευταία τριετία το Μουσείο Εκμαγείων δραστηριοποιήθηκε επίσης στον τομέα του συστηματικού σχεδιασμού και της υλοποίησης εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών προγραμμάτων για σχολικές ομάδες όλων των τάξεων και για ομάδες ενηλίκων προκειμένου να ανταπεξέλθει στον εκπαιδευτικό και τον κοινωνικό του ρόλο.

I. Αρχείο Γλυπτών (ΑΓΜΕ) και Αρχείο Λίθινων Αντικειμένων (ΑΛΙΜΕ)

Μέσα στο 2012 ολοκληρώθηκαν οι εργασίες της φωτογράφισης, ψηφιοποίησης και αρχειοθέτησης των φωτογραφιών των έργων γλυπτικής που φυλάσσονται στο Νέο και το Παλιό Αρχαιολογικό Μουσείο της Θεσσαλονίκης και έχουν χρονολογία εισαγωγής έως το 1989. Η συγκρότηση του Αρχείου Γλυπτών (ΑΓΜΕ), το οποίο περιλαμβάνει φωτογραφίες λίθινων ολόγλυφων και ανάγλυφων έργων (ελεύθερα και αρχιτεκτονικά) και του Αρχείου Λίθινων Αντικειμένων (ΑΛΙΜΕ), το οποίο περιλαμβάνει φωτογραφίες άλλων λίθινων έργων με ανάγλυφη διακόσμηση (κυρίως σαρκοφάγων και επιγραφών), άρχισε συστηματικά το 1989 στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «Μελέτη και δημοσίευση των γλυπτών του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης» υπό την επιστημονική επιμέλεια των

καθηγητών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου, Γ. Δεσπίνη, Θ. Στεφανίδου-Τιβεριού και Εμμ. Βουτυρά με στόχο τη δημοσίευση του Καταλόγου των Γλυπτών του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης. Για τον σκοπό αυτό εξασφαλίστηκε η απαραίτητη άδεια δημοσίευσης από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο μετά από θετική εισήγηση της τότε προϊσταμένης της ΙΣΤ΄ Εφορείας Κλασικών και Προϊστορικών Αρχαιοτήτων, Ι. Βοκοτοπούλου¹ και ειδικότερα για τη δημοσίευση των σαρκοφάγων μετά από εισήγηση του προϊσταμένου της ίδιας Εφορείας Δ. Γραμμένου.

Η χρηματοδότηση των εργασιών και της φωτογράφισης στο πλαίσιο του προγράμματος υποστηρίχτηκε καταρχάς από μια σειρά ερευνητικών προγραμμάτων, τα οποία διενεργήθηκαν υπό την επιστημονική ευθύνη κατά κύριο λόγο της διευθύντριας του Μουσείου Εκμαγείων, Θ. Στεφανίδου – Τιβεριού και δευτερευόντως από τα ερευνητικά κονδύλια του τακτικού προϋπολογισμού του Μουσείου Εκμαγείων. Η φωτογράφιση των τοπικών σαρκοφάγων της Θεσσαλονίκης υποστηρίχτηκε οικονομικά σχεδόν εξολοκλήρου από το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο του Βερολίνου. Οι απαραίτητες εργασίες αποδελτίωσης των ευρετηρίων του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης και της επιστημονικής βιβλιογραφίας χρηματοδοτήθηκαν από το 1990 έως το 1998 από προγράμματα της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Βιομηχανίας (ΠΕΝΕΔ) και στη συνέχεια από προγράμματα της Επιτροπής Ερευνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου και από τον προϋπολογισμό του Μουσείου Εκμαγείων. Η ψηφιοποίηση των φωτογραφιών και η δημιουργία αντίστοιχης ψηφιακής βάσης δεδομένων πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος ακαδημαϊκών ανταλλαγών IKYDA, το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (IKY) και τη Γερμανική Υπηρεσία Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών (DAAD) από το 2004 έως το 2006². Η άσκηση προπτυχιακών φοιτητών σε εργασίες αρχειοθέτησης υποστηρίχτηκε από τα Προγράμματα Πρακτικής Άσκησης ΕΠΕΑΕΚ I (1997-1999), II (2001-2005) και III (2006-2007).

Συνολικά αποδελτιώθηκαν και καταλογογραφήθηκαν 1.500 έργα. Εκτός από ορισμένα γλυπτά ήδη γνωστά στην έρευνα και επαρκώς φωτογραφημένα από το

---

¹ Βλ. Θ. Στεφανίδου – Τιβεριού, Δέκα αιώνες πλαστικής στη Μακεδονία. Συμπεράσματα από το πρόγραμμα «Μελέτη και δημοσίευση των γλυπτών του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης», *ΑΕΜΘ* 20 (2008) 341-356 και Εμμ. Βουτυράς, Ν. Καζακίδη, Η δημοσίευση των γλυπτών του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης: Έντυπος κατάλογος και ηλεκτρονικό αρχείο, *ΑΕΜΘ* 20 (2008) 357-366.

² Βλ. Βουτυράς, Καζακίδη, ό.π. (σημ. 1).

Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο της Αθήνας, η πλήρης φωτογράφιση των υπόλοιπων έργων κρίθηκε απαραίτητη. Μάλιστα, ένα πολύ μεγάλο τμήμα από τα έργα φωτογραφήθηκε και μελετήθηκε για πρώτη φορά. Δημιουργήθηκαν δύο σειρές αρνητικών, εκ των οποίων η μια φυλάσσεται στο Μουσείο Εκμαγείων και η δεύτερη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης. Στο Μουσείο Εκμαγείων φυλάσσονται επίσης τα αρχεία ΑΓΜΕ και ΑΛΙΜΕ των εκτυπωμένων φωτογραφιών και των δελτίων των γλυπτών, όπως και οι αντίστοιχες ψηφιακές βάσεις δεδομένων.

Στις απαραίτητες προεργασίες της αποδελτίωσης των ευρετηρίων του Αρχαιολογικού Μουσείου και παράλληλα της αποδελτίωσης των κυριότερων επιστημονικών περιοδικών και μονογραφιών, όπως και εν συνεχεία στις εργασίες της φωτογράφισης, αρχειοθέτησης των αρνητικών, των φωτογραφιών και των αντίστοιχων πληροφοριών που συνελέγησαν, εργάστηκε υπό την εποπτεία των επιμελητών του προγράμματος από το 1989 έως σήμερα συνολικά ένας σημαντικός αριθμός διδασκτόρων (Εμμ. Γούναρη, Ν. Καζακίδη, Ε. Παπαγιάννη, Π. Παπαγεωργίου, Γ. Παπαζαφειρίου, Ε. Χιώτη), υποψηφίων διδασκτόρων (Μ. Ελευθεριάδης, Δ. Καπλανίδου, Μ. Γκείβανίδου, Δ. Τερζοπούλου) και μεταπτυχιακών φοιτητών (Α. Καγιούλη, Ε. Λαχανίδου, Α. Νικολή), ενώ απασχολήθηκαν επίσης και προπτυχιακοί φοιτητές στο πλαίσιο πρακτικής άσκησης.

Τη φωτογράφιση των γλυπτών, όπως και την επεξεργασία των φωτογραφιών με βάση τα διεθνή πρότυπα ανέλαβαν διαδοχικά τρεις εξειδικευμένοι φωτογράφοι, οι Μ. Σκιαδαρέσης, Η. Ηλιάδης και V. von Eickstedt.

Στον σχεδιασμό μιας πολυεπίπεδης ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων, προορισμένης να συμπεριλάβει τα δύο φωτογραφικά αρχεία και συμβατής με άλλες διεθνείς αρχαιολογικές βάσεις, συνεργάστηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος ΙΚΥΔΑ υπό την επιστημονική επιμέλεια της καθηγήτριας Θ. Στεφανίδου – Τιβερίου οι καθηγητές Εμμ. Βουτυράς, R. Förtsch, Chr. Vorster και οι διδάκτορες Ν. Καζακίδη και F. Schäfer.

Έως σήμερα έχουν δημοσιευτεί οι τρεις πρώτοι τόμοι του Καταλόγου Γλυπτών του Αρχαιολογικού Μουσείου υπό την επιμέλεια των καθηγητών Γ. Δεσπίνη, Θ. Στεφανίδου-Τιβερίου και Εμμ. Βουτυρά: τόμ. Ι (1997) (και στην αγγλική γλώσσα το ίδιο έτος), τόμ. ΙΙ (2003) και τόμ. ΙΙΙ (2010). Η έκδοση των τόμων του Καταλόγου συμπεριλήφθηκε στη σειρά των εκδόσεων του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης Ελλάδος. Στο στάδιο της συγγραφής βρίσκεται ο τέταρτος και τελευταίος τόμος του Καταλόγου. Την αρχική ομάδα των τριών επιμελητών, οι οποίοι και

συνέγραψαν τον πρώτο τόμο του Καταλόγου, πλαισίωσε στον δεύτερο τόμο ομάδα ερευνητών από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο αποτελούμενη από την καθηγήτρια Μπ. Δούνα-Σμιτ και τους διδάκτορες αρχαιολογίας Εμμ. Γούναρη, Δ. Καπλανίδου και Χ. Ιωακειμίδου. Στη σύνταξη των λημμάτων του τρίτου τόμου συμμετείχαν και άλλοι ερευνητές από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, οι διδάκτορες Ε. Παπαγιάννη, Ν. Καζακίδη, Ε. Χιώτη, καθώς και από το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης και τη ΙΣΤ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, οι διδάκτορες Π. Αδάμ-Βελένη, Β. Αλλαμανή-Σουρή, Κ. Σισμανίδης, Δομ. Τερζοπούλου και Κ. Τζαναβάρη. Τέλος, η ομάδα των συγγραφέων θα διευρυνθεί στον υπό μελέτη τέταρτο τόμο με τη συμμετοχή και άλλων υποψηφίων διδασκόντων του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου και αρχαιολόγων του Αρχαιολογικού Μουσείου και της ΙΣΤ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Παράλληλα ολοκληρώθηκε και η συγγραφή του τόμου των τοπικών σαρκοφάγων της Θεσσαλονίκης από την Θ. Στεφανίδου-Τιβερίου και Π. Νίγδελη. Ο τόμος αναμένεται να εκδοθεί μέσα στο 2013 στη σειρά του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου του Βερολίνου στη σειρά Sarkophagstudien αρ. 7.

Εκτός από τη σύνταξη του Καταλόγου Γλυπτών του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης και του τόμου των σαρκοφάγων, τα φωτογραφικά αρχεία ΑΓΜΕ και ΑΛΙΜΕ που συγκροτήθηκαν στο Μουσείο Εκμαγείων αποτέλεσαν και αποτελούν βασικό εργαλείο έρευνας για μεταπτυχιακές και διδακτορικές διατριβές, οι οποίες εκπονήθηκαν και εκπονούνται στο Τμήμα μας, αλλά και για άλλες αρχαιολογικές μελέτες και δημοσιεύσεις ερευνητών της ημεδαπής και της αλλοδαπής με θέματα σχετικά με την πλαστική της κλασικής αρχαιότητας και ειδικότερα με την πλαστική στη Θεσσαλονίκη και τη Μακεδονία.

II. Δημοσίευση αγγείων της συλλογής σε τόμο του CVA (εικ. 1)

Το Μουσείο Εκμαγείων περιλαμβάνει ως γνωστόν μια συλλογή πρωτότυπων αγγείων σημαντικών κεραμικών εργαστηρίων της αρχαίας Ελλάδας, όπως του αττικού, κορινθιακού και βοιωτικού, τα οποία καλύπτουν όλες τις περιόδους της ελληνικής αρχαιότητας, από τους μυκηναϊκούς έως τους ρωμαϊκούς χρόνους. Η προέλευση της πλειονότητας των αγγείων αυτών είναι άγνωστη. Ένα μέρος τους προήλθε από την πανεπιστημιακή ανασκαφή στο Καραμπορνάκι, ενώ ορισμένα άλλα αποκτήθηκαν από δωρεές. Με πρωτοβουλία του καθηγητή Μιχάλη Τιβερίου η δημοσίευση της συλλογής εντάχθηκε στη διεθνή σειρά του Corpus Vasorum Antiquorum, για το ελληνικό μέρος της οποίας είναι υπεύθυνη η Ακαδημία Αθηνών.

Τη συγγραφή του συγκεκριμένου τόμου ανέλαβε και έφερε σε πέρας η διδάκτωρ Βασιλική Σαριπανίδη. Εκδόθηκε το 2012 ως ο 13^{ος} τόμος της σειράς των ελληνικών Μουσείων (Greece No. 13: Thessaloniki, Aristotle University, Cast Museum).

III. Επισκεψιμότητα, εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα στο Μουσείο Εκμαγείων.

Ελεύθερες επισκέψεις στο Μουσείο για το ευρύτερο κοινό (για ορισμένο πάντοτε αριθμό ατόμων) είναι δυνατές κατά τις εργάσιμες ημέρες από τις 8:30 έως τις 14:30 σε όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους. Τις πρώτες βασικές πληροφορίες μπορεί να τις αντλήσει ο επισκέπτης από τους έντυπους οδηγούς του Μουσείου, οι οποίοι διαθέτουν κείμενα εισαγωγικού χαρακτήρα αλλά και καταλόγους των έργων που εκτίθενται σε αυτό. Για σημαντικά μνημεία υπάρχουν κείμενα και κατάλογοι με αναφορές σε επιστημονικές απόψεις και αναλυτική βιβλιογραφία για όσους ενδιαφέρονται να εμβαθύνουν σε θέματα της αρχαίας γλυπτικής και της μικροτεχνίας³.

Παράλληλα όμως πραγματοποιούνται στο Μουσείο και συστηματικά εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας. Επίσης, πραγματοποιούνται κατά περίπτωση σύντομες ξεναγήσεις ή εκτενέστερες παρουσιάσεις με επιμορφωτικό χαρακτήρα, οι οποίες απευθύνονται σε διάφορες ομάδες ενήλικων επισκεπτών, Ελλήνων ή και ξένων. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα πραγματοποιούνται δωρεάν για σχολικές ομάδες ή ομάδες ενηλίκων, οι οποίες δεν υπερβαίνουν τα 25 άτομα. Τα προγράμματα για παιδιά έχουν διάρκεια μία ώρα, ενώ το πρόγραμμα για τους ενήλικες είναι δίωρο. Σχολικές ομάδες έχουν τη δυνατότητα να επισκεφτούν τις συλλογές και χωρίς να συμμετέχουν σε οργανωμένο πρόγραμμα.

1. Εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά και εφήβους (εικ. 2-3)

Αξιοσημείωτος είναι ο αριθμός των δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Θεσσαλονίκης, αλλά και πολλών άλλων πόλεων κυρίως της βόρειας Ελλάδας, τα οποία ενδιαφέρθηκαν κατά τα τελευταία χρόνια στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών εκδρομών τους να επισκεφτούν τις συλλογές του Μουσείου Εκμαγείων και να παρακολουθήσουν τα αντίστοιχα εκπαιδευτικά προγράμματα. Σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις πρόκειται για

---

³ Βλ. Θ. Στεφανίδου-Τιβεριού, Ν. Καζακίδη, *Εγνατία* 14 (2010) 277.

τακτικές επισκέψεις των ίδιων σχολείων επί σειρά ετών. Εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά σχολικής ηλικίας ξεκίνησαν στο Μουσείο Εκμαγείων στο πλαίσιο της ενίσχυσης του μορφωτικού του ρόλου κατά τη δεκαετία του 1990 υπό την επιστημονική ευθύνη της διευθύντριας Θ. Στεφανίδου-Τιβεριού και πραγματοποιήθηκαν από τις αρχαιολόγους που στελέχωσαν διαδοχικά ως μόνιμο προσωπικό το Μουσείο, τις διδάκτορες Ε. Μανακίδου (1993-2001), Εμμ. Γούναρη (2002-2009)⁴ και Ν. Καζακίδη (2009 έως και σήμερα). Στο πρόγραμμα συμμετείχε επίσης και η διδάκτορας Ι. Βασιλιάδου, η οποία ανήκει στον Τομέα Αρχαιολογίας του Τμήματός μας (2010).

Κατά την τελευταία τριετία σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν τέσσερα διαφορετικά ως προς το περιεχόμενο και τους στόχους τους προγράμματα για παιδιά και εφήβους, προσαρμοσμένα ανάλογα στο μαθησιακό επίπεδο της κάθε ηλικίας.

i. Τίτλος προγράμματος: «Μια μέρα στην αρχαία Ελλάδα»

Απευθύνεται σε: παιδιά προσχολικής ηλικίας και παιδιά των πρώτων τάξεων του δημοτικού.

Σκοπός είναι η πρώτη γνωριμία των παιδιών με την αρχαιότητα. Το ενδιαφέρον μας εστιάζεται στην καθημερινή ζωή. Στο παιχνίδι ρόλων που παίζουμε με τη βοήθεια των δασκάλων συνοδών, ξυπνάμε στην Αθήνα, μια πόλη της αρχαίας Ελλάδας, όπου διανύουμε μια ολόκληρη ημέρα έως αργά τη νύχτα. Στο φανταστικό αυτό ταξίδι δίνεται η ευκαιρία να θίξουμε πτυχές της καθημερινότητας των αρχαίων που αναφέρονται: στο σπίτι, την ένδυση, τα παιδιά, τους θεούς, τον πόλεμο. Το παιχνίδι γίνεται μέσα από την «ανακάλυψη» και την παρατήρηση των χρηστικών αντικειμένων και των έργων τέχνης που εκτίθενται στο Μουσείο, όπως είναι τα κεραμικά σκεύη, τα ειδώλια, τα αγάλματα των θεών, τα εξαρτήματα των αθλητών, τα νομίσματα, τα όπλα, τα βαρίδια των αργαλειών και τα λυχάρια.

ii. Τίτλος προγράμματος: «Κάποτε στον Όλυμπο»

Απευθύνεται σε: παιδιά προσχολικής ηλικίας και παιδιά των πρώτων τάξεων του δημοτικού.

Σκοπός είναι να παρουσιαστούν στα παιδιά οι βασικοί θεοί των αρχαίων Ελλήνων και οι ιδιότητές τους. Τα παιδιά καλούνται να ανακαλύψουν μόνα τους ορισμένους

---

⁴ Θ. Στεφανίδου-Τιβεριού, *Εγνατία* 7 (2003) 287.

από τους θεούς των αρχαίων Ελλήνων ανάμεσα στα διάφορα εκθέματα του Μουσείου, κυρίως στις παραστάσεις των αγγείων, σε παραστάσεις αναγλύφων και στα αγάλματα. Κριτήριο για την αναγνώριση αποτελούν τα χαρακτηριστικά σύμβολα που φέρουν οι θεοί. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιούνται ως βοηθητικό εποπτικό υλικό μεγάλες έγχρωμες καρτέλες με φωτογραφίες ορισμένων εκθεμάτων του Μουσείου, καθώς και πρόσθετες φωτογραφίες άλλων πρωτότυπων έργων τέχνης.

iii. Τίτλος προγράμματος: «Ο κούρος και η κόρη»

Απευθύνεται σε: παιδιά των τριών τελευταίων τάξεων του δημοτικού.

Σκοπός είναι μια εισαγωγική παρουσίαση στα παιδιά της τέχνης της αρχαϊκής εποχής. Το Μουσείο διαθέτει μια πλούσια συλλογή από εκμαγεία αρχαϊκών γλυπτών με τη βοήθεια της οποίας είναι δυνατόν να παρουσιαστούν με εύληπτο για τα παιδιά τρόπο οι δύο βασικοί αγαλματικοί τύποι στη γλυπτική των χρόνων αυτών, οι κούροι και οι κόρες. Η παρουσίαση γίνεται μέσα από ένα παιχνίδι ρόλων, στο οποίο τα παιδιά συμμετέχουν μιμούμενα αρχικά τα γενικά χαρακτηριστικά των αγαλματικών μορφών. Στη συνέχεια παρακολουθούν στη μίμησή τους τις διαφορές ως προς τη στάση και την κίνηση που παρουσιάζουν τα αγάλματα αυτού του τύπου κατά την εξέλιξή τους στον χρόνο.

Μετά το πέρας των παραπάνω εκπαιδευτικών προγραμμάτων ακολουθεί κάθε φορά εικαστική δραστηριότητα για τα παιδιά στον χώρο του Μουσείου με τη βοήθεια των συνοδών παιδαγωγών και δασκάλων. Για την υποστήριξη των συγκεκριμένων προγραμμάτων σχεδιάστηκε ένα έγχρωμο δεκασέλιδο έντυπο με τίτλο «Παιχνίδια και Ασκήσεις στο Μουσείο Εκμαγείων», το οποίο περιέχει πρωτότυπες ασκήσεις παρατήρησης, ζωγραφικής και χαρτοκοπτικής με αναφορά σε έργα γλυπτικής που βλέπουν τα παιδιά στο Μουσείο Εκμαγείων.

iv. Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Σκοπός είναι μια συνολική σύντομη παρουσίαση της τέχνης της αρχαίας Ελλάδας. Μέσα από τις συλλογές του Μουσείου δίνεται η ευκαιρία για μια περιήγηση στην τέχνη της Ελλάδας από τους προϊστορικούς χρόνους έως την ύστερη αρχαιότητα με σύντομους σταθμούς σε ορισμένα από τα πιο χαρακτηριστικά έργα, όπως τον Κούρο του Σουνίου, τη ζωφόρο του Παρθενώνα, τον χάλκινο θεό του Αρτεμισίου, τον

Ηνίοχο των Δελφών, το πορτρέτο του Μεγάλου Αλεξάνδρου και αυτό του Αυγούστου, αλλά και το τόξο του Γαλερίου στη Θεσσαλονίκη.

Η επίσκεψη στο Μουσείο συνδυάζεται επίσης με το μάθημα του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΣΕΠ). Γίνεται σύντομος λόγος για τις δυνατότητες αρχαιολογικής πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στην Ελλάδα και το εξωτερικό, για το επάγγελμα του αρχαιολόγου και για τους φορείς αρχαιολογικής έρευνας στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Στους συνοδούς δασκάλους και καθηγητές διατίθεται μετά το πέρας του εκπαιδευτικού προγράμματος έντυπο ενημερωτικό υλικό.

2. Επιμορφωτικό πρόγραμμα για το ενήλικο κοινό

Στο πλαίσιο της δραστηριότητας «Το Α.Π.Θ. την Κυριακή», η οποία διενεργήθηκε κατά το εαρινό εξάμηνο του 2012 (Μάιος – Ιούνιος 2012) και χρηματοδοτήθηκε από την Εταιρεία Αξιοποίησης και Διαχείρισης της Κληρονομιάς του Α.Π.Θ., πραγματοποιήθηκε μια σειρά συνολικά έξι επιμορφωτικών παρουσιάσεων δίωρης διάρκειας με τίτλο «Η γλυπτική και ο κοινωνικός της ρόλος στην αρχαιότητα» (13 και 20 Μαΐου, 10 Ιουνίου. Ώρες: 10:00/ 12:00). Οι παρουσιάσεις σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν από την αρχαιολόγο Δρ. Ν. Καζακίδη υπό την εποπτεία της καθηγήτριας Θ. Στεφανίδου-Τιβερίου. Στόχος υπήρξε η παρουσίαση των γλυπτών ως μνημείων υψηλής καλλιτεχνικής ποιότητας και παράλληλα ως έργων που εξυπηρετούσαν συγκεκριμένες λειτουργίες, άρρηκτα συνδεδεμένες με τις θρησκευτικές, πολιτικές και κοινωνικές δραστηριότητες της πόλης. Η προσέγγιση των έργων γλυπτικής ως αντικειμένων με οικονομική, θρησκευτική και πολιτική σημασία, σε ορισμένες περιπτώσεις είναι δυνατό να αποσαφηνίσει και σε άλλες να συμπληρώσει ως έναν βαθμό τη συνολική εικόνα που έχουμε για τις διάφορες πτυχές της κοινωνίας κατά τις διάφορες ιστορικές περιόδους της αρχαιότητας. Με αφορμή αντιπροσωπευτικά έργα γλυπτικής από την κάθε περίοδο της ελληνορωμαϊκής αρχαιότητας (αρχαϊκή, κλασική, ελληνοιστική και ρωμαϊκή), πιστά αντίγραφα των οποίων εκτίθενται στο Μουσείο Εκμαγείων του Α.Π.Θ., τα γλυπτά αντιμετωπίστηκαν ως εκφράσεις του ιερού (λατρευτικά αγάλματα), της συλλογικής ταυτότητας και μνήμης (λ.χ. νικητήρια μνημεία), της προσωπικής πολιτικής φιλοδοξίας (τιμητικοί ανδριάντες και αυτοκρατορικά πορτρέτα) και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας (επιτύμβια σήματα και ιδιωτικά αναθήματα).

Στις παρουσιάσεις έλαβαν μέρος συνολικά περισσότεροι από 60 επισκέπτες, στους οποίους διανεμήθηκε σχετικό έντυπο υλικό.